

ข้อสอบข้อเขียนพระอภิธรรม ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๑
อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ชั้น จุฬอาภิธรรมมิกะตรี

สอบวันเสาร์ที่ ๒๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑

วิชา : จิต เจตสิก รูป นิพพาน

๑๐ ข้อ รวม ๑๐๐ คะแนน

เวลา ๔ ชม.

๑. ก. ให้แปลคาถาดังต่อไปนี้
สมมาสพุทฺธมตฺถํ	สสทฺธมมคณฺตุตมํ
อภิวาทิย ภาสิสฺสํ	อภิธมฺมตถสฺสคํ ฯ
- ข. จงแสดงธรรมชาติของจิต เจตสิก รูป นิพพาน ?
๒. ก. คำว่า ปริมัตถ์ หมายความว่าอย่างไร และมีกี่อย่าง คืออะไรบ้าง ?
- ข. ให้แสดงความหมายชื่อจิตดังต่อไปนี้ อโสมณจิต รูปาวจรจิต มหัคคตจิต
๓. ให้แสดงบาลีและคำแปลในจิตดังต่อไปนี้
ก. โลภมูลจิตดวงที่ ๑ และดวงที่ ๒	ข. โทสมูลจิต ๒	ค. โมหมูลจิต ๒
ง. ปฐมฌานวิปากจิต ๑	จ. พุติยานผลจิต	
๔. ให้จำแนกจิต ๑๒๑ มาโดยชาติเภทนัย และภูมิเภทนัย
๕. เจตสิก ๕๒ นั้น เมื่อว่าโดยราสีมีเท่าใด คืออะไรบ้าง และในราสีหนึ่งๆ มีจำนวนเท่าใด คืออะไรบ้าง
๖. จงแสดงสัมปโยคนัยในเจตสิกดังต่อไปนี้ว่า มีจิตประกอบได้เท่าไร อะไรบ้าง ?
- วิจารณ์ อธิโมกษ์ วิริยะ ปีติ ฉันทะ
๗. จงแสดงสังคหณัย ในจิตดังต่อไปนี้
ก. โลภมูลจิตดวงที่ ๒ และดวงที่ ๘	ข. โทสมูลจิตดวงที่ ๒	ค. โมหมูลจิตดวงที่ ๑
ง. มหาวิปากจิตดวงที่ ๒	จ. ปฐมฌานจิต ๓	
๘. ก. ให้แสดงคาถารูปปริมัตถ์ พร้อมคำแปล ?
- ข. ในรูป ๒๘ นั้น เมื่อจัดเป็นประเภทใหญ่ และประเภทเล็กแล้ว มีจำนวนเท่าไร คือ อะไรบ้าง
๙. ให้บอกความหมาย พร้อมองค์ธรรมของรูปดังต่อไปนี้
ก. อัชฌัตติกรุป	ข. โอฬาริกรุป	ค. อวินิพโกกรุป
ง. กัมมชรูป	จ. จิตตชรูป	
๑๐. ก. ให้แสดงความแตกต่างกันระหว่างสอุปาทิเสสนิพพาน กับ อนุปาทิเสสนิพพาน และจงจำแนกนิพพานทั้ง ๒ อย่างนี้โดยบุคคล ?
- ข. คำว่า “อุปาทิ” มีในบทว่า สอุปาทิเสสนิพพานนั้น องค์ธรรมได้แก่อะไร จัดเป็นชั้นใดได้เท่าไร ?

กลุ่มงานวิชาการ อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ข้อสอบสัมภาษณ์พระอภิธรรม ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๑
อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ชั้น จุฬอาภิธรรมมิกะตรี

สอบวันอาทิตย์ที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑

วิชา : จิต เจตสิก รูป นิพพาน

๕ ข้อ

๒๕ คะแนน

เวลา ๑๕ นาที

๑. ก. สัทธรรมมีกี่อย่าง คืออะไรบ้าง ให้แสดงความหมายด้วย ?
ข. เมื่อสรุปความธรรมชาติของจิตแล้วมีเท่าไร คืออะไรบ้าง ?

ตอบ ก. สัทธรรมมี ๓ อย่าง คือ

๑. ปริยัติสัทธรรม ได้แก่ พระบาลี และอรรถกถา
 ๒. ปฏิบัติสัทธรรม ได้แก่ การรักษาศีล การถืออุตุรงค์ การเจริญสมถกรรมฐาน และวิปัสสนากรรมฐาน
 ๓. ปฏิเวธสัทธรรม ได้แก่ มรรค ผล นิพพาน ฌาน อภิญญา
- ข. เมื่อสรุปความแล้วธรรมชาติของจิตมี ๓ ประการ
๑. มีการรับอารมณ์อยู่เสมอ
 ๒. เป็นเหตุให้เจตสิกทั้งหลายรู้อารมณ์ได้คล้าย ๆ กับผู้นำ
 ๓. ทำให้สิ่งที่มีชีวิต และไม่มีชีวิตวิจิตรพิสดาร

๒. ในจำนวนจิตโดยย่อ ๘๙ โดยพิสดาร ๑๒๑ นั้น ผิดกันที่ตรงไหนและฉานจิต ที่มีองค์ฉาน ๒ นั้น มีจำนวนเท่าใด คืออะไรบ้าง

ตอบ จำนวนจิตโดยย่อ ๘๙ โดยพิสดาร ๑๒๑ นั้น ผิดกันที่ โลกุตตรจิต คือในจิตโดยย่อนั้น โลกุตตรจิตมี ๘ ในจิตโดยพิสดารนั้น มี ๔๐ และฉานจิตที่มีองค์ฉาน ๒ นั้น มี ๓๔ ดวง คือ จตุตถฉานจิต ๑๑ ปัญจฉานจิต ๒๓

๓. ก. เจตสิกที่ประกอบในโลเกียจิตได้ทั้งหมด มีจำนวนเท่าไร คืออะไรบ้าง ?
ข. อกุศลเจตสิกที่ประกอบในโลภมูลจิตโดยเฉพาะนั้น มีกี่ดวง คืออะไรบ้าง ?
ค. โลภมูลจิต ๘ มีเจตสิกประกอบได้เท่าไร คืออะไรบ้าง ?

ตอบ ก. มี ๗ ดวงคือ สัพพจิตตสาธารณเจตสิก ๗

ข. มี ๓ ดวงคือ โลภะ ทิฏฐิ มานะ

ค. มี ๒๒ ดวงคือ อัญญสมานเจตสิก ๑๓ โมกขุกะ ๔ โลติกะ ๓ ถิฏกะ ๒

๔. รูปมีจำนวนเท่าใด คืออะไรบ้าง ? ให้แสดงชื่อของรูปเหล่านั้นมาตามลำดับโดยเฉพาะๆ

ตอบ รูปมีจำนวน ๒๘ คือ ปฐวี อาโป เตโช วาโย จักขุปสาท โสตปสาท ฆานปสาท ชิวหาปสาท กายปสาท รูปารมณ สัทธารมณ คันธารมณ รสารมณ อิตถิภาวะ ปุริสภาวะ หทยะ ชีวีตะ อาหาระ ปริจเฉทะ กายวิญญูติ วจีวิญญูติ ลหุตา มุทุตา กัมมัณญูตา อุပ္จยะ สันตติ ชรตา อนิจจตา

๕. ให้แปลคุณของพระนิพพาน ๕ บทดังต่อไปนี้ ปทํ อจจุตํ อจจนตํ อสงขตํ อนุตตรํ

ตอบ แปลคุณของพระนิพพาน ๕ บท ดังนี้

ปทํ แปลว่า ส่วนหนึ่ง

อจจุตํ แปลว่า ธรรมที่ไม่ตาย

อจจนตํ แปลว่า ธรรมที่ก้าวล่วงชั้น ๕ ที่เป็นอดีตและอนาคต

อสงขตํ
อนุตฺตรํ

แปลว่า ธรรมที่ไม่ได้ถูกปรุงแต่งด้วยปัจจัย ๔ อย่างใดอย่างหนึ่ง
แปลว่า เป็นธรรมที่ประเสริฐ

กลุ่มงานวิชาการ อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เฉลยข้อสอบข้อเขียนพระอภิธรรม ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๑
อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ชั้น จุฬอาภิธรรมมิกะตรี

สอบวันเสาร์ที่ ๒๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑

วิชา : จิต เจตสิก รูป นิพพาน ๑๐ ข้อ รวม ๑๐๐ คะแนน

เวลา ๔ ชม.

๑. ก. ให้แปลคาถาดังต่อไปนี้

สมฺมาสมฺพุทฺธมฺคฺคํ สสทฺธมฺมคณฺตมํ
อภิวาทิย ภาสิสฺสํ อภิธมฺมตฺถสํคหํ ฯ

ข. จงแสดงธรรมชาติของจิต เจตสิก รูป นิพพาน ?

ตอบ ก. ข้าพระพุทธเจ้า(พระอนุรุธาจารย์)ขอนอบน้อมถวายอภิธานนาการแด่พระพุทธองค์ ผู้ตรัสรู้
ญะยธรรมทั้งหลายเอง ไม่มีผู้เปรียบปาน พร้อมด้วยพระสัทธรรมและคณะพระอริยสงฆ์เจ้าทั้งหลาย ซึ่งเป็นผู้อุดมแล้ว จักแต่งคัมภีร์ที่มีนามว่า อภิธัมมตถสังคหะ ต่อไป

ข. จิต เป็นธรรมชาติที่รู้อารมณ์ (อารมณวิชานนลกฺขณํ)
เจตสิก เป็นธรรมชาติที่อาศัยจิตเกิด (จิตตนิสฺสิตลฺกฺขณํ)
รูป เป็นธรรมชาติที่มีการผันแปรเปลี่ยนแปลงสลายไป (รูปปฺนลฺกฺขณํ)
นิพพาน เป็นธรรมชาติที่สงบจากรูปนาม ชันธ ๕ (สนฺติลฺกฺขณํ)

๒. ก. คำว่า ปรมัตถ์ หมายความว่าอย่างไร และมีกี่อย่าง คืออะไรบ้าง ?

ข. ให้แสดงความหมายชื่อจิตดังต่อไปนี้ อโสมณจิต รูปาวจรจิต มหัคคตจิต

ตอบ ก. คำว่า ปรมัตถ์ หมายความว่า สภาพของนามรูปที่เป็นองค์ธรรมอันประเสริฐ ไม่มีการผิ
ดแปลงผันแปร ใดๆ และเป็นธรรมที่เป็นประธานในอรรถบัญญัติ และนามบัญญัติ มี ๔ อย่าง คือ
จิต เจตสิก รูป นิพพาน

ข. อโสมณจิต หมายความว่า จิตที่นอกจากโสมณจิตที่เป็นจิตสวยงาม หรือเป็นจิตที่ไม่ได้เกิด
พร้อมกันกับโสมณเจตสิก

รูปาวจรจิต หมายความว่า จิตทั้ง ๑๕ ดวงนี้ ท่องเที่ยวเกิดอยู่ในภูมิอันเป็นที่เกิดแห่งวัตถุรูป
และกิเลสรูปเป็นส่วนมาก

มหัคคตจิต หมายความว่า จิตที่เข้าถึงความเป็นใหญ่ และประเสริฐ

๓. ให้แสดงบาลีและคำแปลในจิตดังต่อไปนี้

ก. โลภมูลจิตดวงที่ ๑ และดวงที่ ๒ ข. โทสมูลจิต ๒ ค. โมหมูลจิต ๒
ง. ปฐมณานวิปากจิต ๑ จ. ทุติยณานผลจิต

ตอบ แสดงบาลีและคำแปลในดังต่อไปนี้

ก. โสมนัสสสหคตํ ทิฏฺฐิจิตตสมฺปยุตฺตํ อสงฺขาริกํ จิตฺตํ เกิดขึ้นโดยไม่มีการชักชวน พร้อมด้วยความ
ดีใจ ประกอบด้วยความเห็นผิด

โสมนัสสสหคตํ ทิฏฺฐิจิตตสมฺปยุตฺตํ สสงฺขาริกํ จิตฺตํ เกิดขึ้นโดยมีการชักชวน พร้อมด้วยความดีใจ
ประกอบด้วยความเห็นผิด

ข. โทมนัสสสหคตํ ปฏฺฐิจิตตสมฺปยุตฺตํ อสงฺขาริกํ

จิตที่เกิดขึ้นโดยไม่มีการชักชวน พร้อมด้วยความเสียใจ ประกอบด้วยความโกรธ

โทมนัสสสหคตํ ปฏฺฐิจิตตสมฺปยุตฺตํ สสงฺขาริกํ

จิตที่เกิดขึ้นโดยมีการชักชวน พร้อมด้วยความเสียใจ ประกอบด้วยความโกรธ

- ค. อุpekhasahatthā vijigijjhāsampeyuttā จิตที่เกิดขึ้นพร้อมด้วยความเฉย ๆ ประกอบด้วยความสงสัย
อุpekhasahatthā upekkhasampeyuttā จิตที่เกิดขึ้นพร้อมด้วยความเฉย ๆ ประกอบด้วยความฟุ้งซ่าน
ง. วิตกฺกวิจาร์ปิติสฺสอেকคตาสหิตํ ปฐมชฺฌาน วิปากจิตฺตํ

ปฐมชฺฌานวิปากจิต ๑ ที่เกิดพร้อมด้วยองค์ฌาน ๕ คือ วิตก วิจาร์ ปิติ สุข เอกคตฺตา

จ. วิจาร์ปิติสฺสอেকคตาสหิตํ ทุติยชฺฌาน โสตาปัตติผลจิตฺตํ สกทาคามิผลจิตฺตํ อนาคามิผลจิตฺตํ
อรหตฺตผลจิตฺตํ

ทุติยชฺฌาน โสตาปัตติผลจิต ๑ สกทาคามิผลจิต ๑ อนาคามิผลจิต ๑ อรหตฺตผลจิต ๑ ที่เกิดพร้อมด้วยองค์
ฌาน ๔ คือ วิจาร์ ปิติ สุข เอกคตฺตา

๔. ให้จำแนกจิต ๑๒๑ มาโดยชาติเภทนัย และภูมิเภทนัย

ตอบ จำแนกจิต ๑๒๑ โดยชาติเภทนัย และภูมิเภทนัย

จำแนกจิตโดยชาติมี ๔ ชาติ คือ

๑. อกุศลชาติ มี ๑๒ ดวงคือ โลกมุลจิต ๘ โทสมุลจิต ๒ โมหมุลจิต ๒

๒. กุศลชาติ มี ๓๗ ดวงคือ มหากุศลจิต ๘ รูปาวจรกุศลจิต ๕ อรูปาวจรกุศลจิต ๔ มรรคจิต ๒๐

๓. วิปากชาติ มี ๕๒ ดวงคือ อกุศลวิปากจิต ๗ อเหตุกกุศลวิปากจิต ๘ มหาวิปากจิต ๘

รูปาวจรวิปากจิต ๕ อรูปาวจรวิปากจิต ๔ ผลจิต ๒๐

๔. ภิรียาชาติ มี ๒๐ ดวงคือ อเหตุกภิรียาจิต ๓ มหาภิรียาจิต ๘ รูปาวจรภิรียาจิต ๕

อรูปาวจรภิรียาจิต ๔

จำแนกจิตโดยภูมิมี ๔ คือ

๑. กามภูมิ มี ๕๔ ดวงคือ อกุศลจิต ๑๒ อเหตุกจิต ๑๘ กามาวจรโสภณจิต ๒๔

๒. รูปภูมิ มี ๑๕ ดวงคือ รูปาวจรกุศลจิต ๕ รูปาวจรวิปากจิต ๕ รูปาวจรภิรียาจิต ๕

๓. อรูปภูมิ มี ๑๒ ดวงคือ อรูปาวจรกุศลจิต ๔ อรูปาวจรวิปากจิต ๔ อรูปาวจรภิรียาจิต ๔

๔. โลกุตตรภูมิ มี ๔๐ ดวงคือ มรรคจิต ๒๐ ผลจิต ๒๐

๕. เจตสิก ๕๒ นั้น เมื่อว่าโดยราสีมีเท่าใด คืออะไรบ้าง และในราสีหนึ่งๆ มีจำนวนเท่าใด คืออะไรบ้าง

ตอบ เจตสิก ๕๒ นั้น ว่าโดยราสีมี ๓ คือ

๑. อัณฺณสฺมาณราสีเจตสิก ๒. อกุศลราสีเจตสิก ๓. โสภณราสีเจตสิก

อัณฺณสฺมาณราสีเจตสิก มี ๑๓ ดวง คือ

สัพพจิตตสาธารณเจตสิก ๗ ปกิณณกเจตสิก ๖

อกุศลราสีเจตสิกมี ๑๔ ดวง คือ

โมจตุกเจตสิก ๔ โลติกเจตสิก ๓ โทจตุกเจตสิก ๔

ถิทุกเจตสิก ๒ วิจิกิจฉาเจตสิก ๑

โสภณราสีเจตสิก มี ๒๕ ดวง คือ

โสภณสาธารณเจตสิก ๑๙ วิรตีเจตสิก ๓ อัปมัญญาเจตสิก ๒ ปัญฺญินทรียเจตสิก ๑

๖. จงแสดงสัมปโยคนัยในเจตสิกดังต่อไปนี้ ว่ามีจิตประกอบได้เท่าไร อะไรบ้าง ?

วิจาร์ อธิโมกข์ วิริยะ ปิติ ฉันทะ

ตอบ แสดงสัมปโยคนัยในเจตสิกดังต่อไปนี้

วิจาร์เจตสิก ประกอบได้ในจิต ๖๖ ดวง คือ กามจิต ๔๔ (เว้นทวิปัญญจวิญญานจิต ๑๐) ปฐมชฺฌาน
จิต ๑๑ ทุติยชฺฌานจิต ๑๑

อธิโมกข์เจตสิก ประกอบได้ในจิต ๑๑๐ ดวง คือ กามจิต ๔๓ (เว้นทวิปัญจวิญญานจิต ๑๐) มหัคคตจิต ๒๗ โลกุตตรจิต ๔๐

วิริยเจตสิก ประกอบได้ในจิต ๑๐๕ ดวง คือ กามจิต ๓๘ (เว้นอเหตุกวิปากจิต ๑๕ ปัญจทวาราวชชนจิต ๑) มหัคคตจิต ๒๗ โลกุตตรจิต ๔๐

ปีติเจตสิก ประกอบได้ในจิต ๕๑ ดวง คือ กามโสมนัสสหคตจิต ๑๘ ปฐมมานจิต ๑๑ ทุตติยมานจิต ๑๑ ตติยมานจิต ๑๑

ฉันทเจตสิก ประกอบได้ในจิต ๑๐๑ ดวง คือ กามจิต ๓๔ (เว้นโมหมูลจิต ๒ อเหตุกจิต ๑๘) มหัคคตจิต ๒๗ โลกุตตรจิต ๔๐

๗. จงแสดงสังคหณัย ในจิตดังต่อไปนี้

ก. โลภมูลจิตดวงที่ ๒ และดวงที่ ๘ ข. โทสมูลจิตดวงที่ ๒ ค. โมหมูลจิตดวงที่ ๑

ง. มหาวิปากจิตดวงที่ ๒ จ. ปฐมมานจิต ๓

ตอบ แสดงสังคหณัยในจิตดังต่อไปนี้

ก. โลภมูลจิตดวงที่ ๒ มีเจตสิกประกอบได้ ๒๑ ดวงคือ อัญญสมานเจตสิก ๑๓ โมจตุกะ ๔ โลภะ ทิฏฐิ ถิฏฐ ๒

โลภมูลจิตดวงที่ ๘ มีเจตสิกประกอบได้ ๒๐ ดวงคืออัญญสมานเจตสิก ๑๒ (เว้นปีติ) โมจตุกะ ๔ โลภะ มานะ ถิฏฐะ ๒

ข. โทสมูลจิตดวงที่ ๒ มีเจตสิกประกอบได้ ๒๒ ดวงคือ อัญญสมานเจตสิก ๑๒ (เว้นปีติ) โมจตุกะ ๔ โทจตุกะ ๔ ถิฏฐะ ๒

ค. โหมมูลจิตดวงที่ ๑ มีเจตสิกประกอบได้ ๑๕ ดวงคือ อัญญสมานเจตสิก ๑๐ (เว้น อธิโมกข์, ปีติ, ฉันทะ) โมจตุกะ ๔ วิจิกิจฉา ๑

ง. มหาวิปากจิตดวงที่ ๒ มีเจตสิกประกอบได้ ๓๓ ดวงคือ อัญญสมานเจตสิก ๑๓ โสภณสาธารณเจตสิก ๑๙ ปัญญาเจตสิก ๑

จ. ปฐมมานจิต ๓ มีเจตสิกประกอบได้ ๓๕ ดวงคือ อัญญสมานเจตสิก ๑๓ โสภณเจตสิก ๒๒ (เว้น วิรตี ๓)

๘. ก. ให้แสดงคาถารูปปรมัตถ์ พร้อมคำแปล ?

ข. ในรูป ๒๘ นั้น เมื่อจัดเป็นประเภทใหญ่ และประเภทเล็กแล้ว มีจำนวนเท่าไร คืออะไรบ้าง ?

ตอบ ก. คาถารูปปรมัตถ์ พร้อมคำแปล

สมุทเทสา วิภาคา จ

สมุฏฐานากลาปโต

ปวัตติกมโต เจติ

ปญจชา ตตถ สงคโห.

การแสดงสงเคราะห์รูปในรูปปริจเฉทนี้ พระอนุรุธอาจารย์แสดงเป็น ๕ นัย คือ

๑. รูปสมุทเทสนัย

การแสดงรูปโดยสังเขป

๒. รูปวิภาคนัย

การจำแนกรูปโดยพิสดาร

๓. รูปสมุฏฐานนัย

การแสดงสมุฏฐานของรูป

๔. รูปกลาปนัย

การแสดงรูปที่เกิดขึ้นเป็นหมวดๆ

๕. รูปปวัตติกมนัย

การแสดงการเกิดขึ้นพร้อมด้วยความดับของรูปตามลำดับ

ข. ประเภทใหญ่มี ๒ คือ

๑. นิปผันนรูป ๑๘

๒. อนิปผันนรูป ๑๐

ประเภทเล็กมี ๑๑ คือ

๑. มหาภูตรูป ๔

๖. ชีวิตรูป ๑

๒. ปสาทรูป ๕

๗. อาหารรูป ๑

๓. วิสยรูป ๗ หรือ ๔

๔. ภาวรูป ๒

๕. หทยรูป ๑

๘. ปริจเฉทรูป ๑

๙. วิญญูติรูป ๒

๑๐. วิการรูป ๕ หรือ ๓

๑๑. ลักขณรูป ๔

๙. ให้ออกความหมาย พร้อมองค์ธรรมของรูปดังต่อไปนี้

ก. อัชฌัตติกรูป

ข. โอรุหาริกรูปร

ค. อวินิพโกกรูปร

ง. กัมมชรูป

จ. จิตตชรูป

ตอบ ก. อัชฌัตติกรูป คือรูปภายใน มี ๕ ได้แก่ ปสาทรูป ๕

ข. โอรุหาริกรูปร คือรูปหยาบ หมายถึงรูปที่ปรากฏชัด มี ๑๒ ได้แก่ ปสาทรูป ๕ วิสยรูป ๗

ค. อวินิพโกกรูปร คือรูปที่แยกกันไม่ได้ มี ๘ ได้แก่ มหาภูตรูป ๔ รูปารมณั คันธารมณั รสารมณั
อาหาระ

ง. กัมมชรูป คือรูปที่เกิดจากกรรม มี ๑๘ ได้แก่ ปสาทรูป ๕ ภาวรูป ๒ หทยรูป ๑ ชีวิตรูป ๑
อวินิพโกกรูปร ๘ ปริจเฉทรูป ๑

จ. จิตตชรูป คือรูปที่เกิดจากจิต มี ๑๕ ได้แก่ วิญญูติรูป ๒ สัททารมณั ๑ วิการรูป ๓
อวินิพโกกรูปร ๘ ปริจเฉทรูป ๑

๑๐. ก. ให้แสดงความแตกต่างกันระหว่างสุปาธิเสสนิพพาน กับ อนุปาธิเสสนิพพาน
และจงจำแนกนิพพานทั้ง ๒ อย่างนี้โดยบุคคล ?

ข. คำว่า “อุปาทิ” มีในบทว่า สุปาธิเสสนิพพานนั้น องค์ธรรมได้แก่อะไรจัดเป็นชั้นใดได้เท่าไร?

ตอบ ก. แสดงความแตกต่างกันระหว่างสุปาธิเสสนิพพาน กับ อนุปาธิเสสนิพพานดังต่อไปนี้

สุปาธิเสสนิพพาน หมายความว่า นิพพานที่เป็นไปกับกับชั้น ๕ คือ วิบากและกัมมชรูปที่เหลือ
จากกิเลสทั้งหลาย ว่าโดยบุคคลได้แก่ นิพพานของพระอรหันต์ที่มีชีวิตอยู่

อนุปาธิเสสนิพพาน หมายความว่า นิพพานที่ไม่มีชั้น ๕ คือ วิบากและกัมมชรูปเหลืออยู่ว่า
โดยบุคคลได้แก่ นิพพานของพระอรหันต์ที่ปรินิพพานแล้ว

ข. องค์ธรรมได้แก่ วิบาก และกัมมชรูป จัดเป็นชั้นได้ ๕ ชั้น

กลุ่มงานวิชาการ อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย